

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد.

۲۰۲۰/۰۸/۰۸

واحد جان مخلص

مشورتي لويه جرگه؛ مفیده او که مضره

ټاکل شوي ده، د هغو پاتي ۴۰۰ طالبانو د خلاصون په تړاو، چې د امريکا او طالبانو تر منځ د توافق شوي تړون په اساس په کوم کې، چې د ۵۰۰۰ طالبانو د خوشي کولو يوه ماده هم شته ده؛ د افغان تاريخ ته په کتو باندې لويه جرگه يوه عنعنوي او اورده سابقه لرونکي تقنيني، مشروعيت بخښونکي او د وخت نظام ته د جهت ورکولو مرجع ده. دا لويه جرگه ده، چې د تل لپاره د وخت حکمرانانو د ځان ساتنې، خپل حکومت ته د قوت بخښنې او همدارنگه ملي مسايلو کې د ملت د نظر غوښتنې لپاره د وخت د حکمرانانو لخوا، وخت په وخت دايره شويده.

تير تاريخ که مطالعه کوو؛ نو ورځه څرگنديږي، چې لويو جرگو خپل اصلي رسالتونه سرته رسولي دي. او همدارنگه په دې جرگو کې د ملت له بيلا بيلو قشرونو، برخو او قومونو څخه گډون شوی دی. دغو جرگو که د وخت تقاضا وه؛ د يو پاچا سلطنت ته مشروعيت بخښلي دي، که ضرورت شوی د خارجيانو د يرغل او تهاجم په صورت کې يې د ملي اجماع په نتيجه کې د هغو په مقابل کې له همدې دريځه د گډې مبارزې اعلان کړی دی او داسې نور مهم ملي مسايل... دا تاريخ مونږ ته رانښايي، خو دا، چې تاريخ ليکونکو څومره حقايق بيان کړي دي او يا هم دوی څومره له حقايقو خبر ول؛ دا جلا مسئله ده او زه پکې د قضاوت حق نلرم.

اوس وخت کې، په ځانگړي ډول دغو دوو لسيزو کې لويې جرگې فرمايشي او غير موثر جرگې ثابتې شوي دي. دا که له خارجيانو سره د ستراتيژيک تړون امضاء لپاره وه، که هم له طالبانو سره د سولې رامنځته کيدو په خاطر وه او يا هم نور، خو هغه موثريت او وکالت، چې بايد لويې جرگې کړي وای، ويې نشو کولای.

اوس، چې ټاکل شوېده، مشورتي لويه جرگه دايره شي! نو گڼ سياست وال ورسره خپل مخالفت بښي. د دوی د مخالفت دليلونه دا دي، چې اول خو د دې ۴۰۰ طالب بنديانو مسئله دومره مهمه نده، په کومه اندازه، چې دا لويه جرگه ورته راغوبنل کيږي. ځکه که چيرې د حکومت له خوا په دې هکله لويه جرگه غوښتل کيدونکې وه، نو بايد له اوله سره غوښتل شوي وای. که دا ۴۰۰ طالبان حق العبيدې دوسې لري، نو پاتي ۴۶۰۰ نورو خو هم حق المتي دوسې لرلي. د ملت حق د يو فرد له حق نه په کراتو کراتو ډير با ارزښته او مهمه ده.

دوهم اعتراض، د ملت د استازي له کوره، د ملت د استازي رئيس (مير رحمان رحمانې) څرگنده کړې؛ هغه دا ده، چې د ملت د استازو (پارلمان) په شتون کې هر رنگه مشورتي لويه جرگه راغوبنل غير قانوني ده. زه هم د دوی دا نظر تائيدوم؛ ځکه که چيرې له ملت څخه د رايې غوښتنه په نظر کې وي، نو دوی خو د ملت استازي دي. او که چيرې څوک دا اعتراض وکړي، چې دا خو واقعي نمايندگان ندي، بلکه په غلا او تقلب کامياب شوي دي. نو د لويې جرگې استازي چيرته په حقيقت کې د ملت واقعي نمايندگان وي؟ دوی هم په فرمايشي ډول او انتخاب شوي کسان دي کوم، چې دغې لويې جرگې ته راغوبنل کيږي.

درېمه نيوکه: د سولې د عالي شوري، د سولې په چارو کې د دولت وزارت او همدارنگه (نوي تاسيس شوي) د ملي مصالحې شوری په شتون کې، د مشورتي لويې جرگې راغوبنل بي بنياده کار دی. دا درې واره ياد شوي ارگانونه؛ چې هر يو يې په خاصه توگه او تخصصي ډول (تخصصي؟) په ورته مسايلو کار کوي، د شتون په صورت کې اړتيا نشته. که بيا هم راغوبنل کيږي، نو دا په دې معنی ده، چې يا خو دا ارگانونه د دې صلاحيت نه لري او يا هم ظرفيت. په دواړو صورتونو کې بايد دا ارگانونه لغوه شي او اضافه د بيت المال خزانه دې په دوی باندې مصرفه نشي. او که چيرې دوی د دې صلاحيت او ظرفيت لري، تر څو د سولې په تړاو تصميم نيونه او اقدامونه تر سره کړي، نو بيا مشورتي فرمايشي لويې جرگې راغوبنل ته ضرورت نشته.

دا خو نيوکې وي، چې د ډيرو له جملې نه يواځې څو شماري دلته ذکر شوي. اوس به د مشورتي لويې جرگې زياتونو باندې رڼا واچوو:

۱: لکه څرنگه، چې له اقتصادي لحاظه کرونا نه يواځې افغانستان بلکه ټوله نړۍ وځپله، خو افغانستان، چې د مجاهدينو تر څنگ د غريبانو هيواد هم دی. په مشورتي جرگې باندې په ميليونونو ډالرو لگښت کول داسې مثال لري

د پاڼو شميره: له ۱ تر ۲

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له اليرلو مخکې په خپر و لولئ

لکه په اور کې د پیسو غورځول. د دې پر ځای، چې دا لگښت په لوېې جرگې باندې کېږي، کاشکې له بیوزلو سره کومک شوي وای.

۲: اداري کارونه له اختلال سره مخ کېږي. دا، چې لویه جرگه دایرېږي؛ نو کابل کې په ځانگړې توگه رخصت وي. کابل؛ چیرته، چې د کارونو ټول تراکم وي، د څو میاشتو له رخصتو وروسته ایلا د مامورینو کار ته ځان جوړ شو. په دې رخصتو سره اداري کارونه په مجموع کې ډیر شاته غورځیږي. په دې صورت کې بیا هم تاوان د ملت وشو.

۳: امنیتي شرایط بیخي ښه نه دي. د لویې جرگې راغونښت کېدای شي؛ د ډیرو گډونوالو، عامو خلکو او نظامي او امنیتي پرسونل ته د ځاني تلفاتو باعث وگرځي. همدارنگه کابل، چې پخوا نه هم له نا امنی نه ځورېږي کېدای شي، په دې ورځو کې نور هم تر تهدید لاندې راشي. دا ځکه طالبانو هم لویه جرگه غوښتل ندې تائید کړي.

۴: د لوېې جرگې په برکت به سخت احضارات وي؛ دا کار به د دې باعث گرځي، چې د عامو او غریبو خلکو لکه کراچي وانانو، ټیکسي وانانو، دکاندارانو .... ورځني عایداتو ته د کرونا د بلا تر څنگه یوه بله لویه ضربه هم ورسېږي. دوی به بیا نظام ته دعا گاني کوي، چې دا دعاگاني یو څوک اوري او هغه یې خامخا اوري.

تاسو به وایاست څومره منفي بافي شوي ده. دا لویه جرگه گټې هم ډیرې لري. هغه دا، چې؛ په پای کې به یو څو کسان د کابل چکر ووهي او ساعت به یې په مفتو پیسو تیر شي او همدارنگه ځینو غریبانو (مسؤلینو) ته به یو څه عاید پاتې شي. نورې گټې خو یې ماته ندې معلومي، خو تاسو ته به حتماً معلومیږي.

خو د لوېې جرگې پایله معلومه ده. دا جرگه به د بندیانو د خلاصون تقاضا کوي. دا کار هم د دې لپاره کېږي، تر څو د تاریخ په دې برخه کې د افغان ملت په منځ کې د ډیموکراسۍ په اړه د شتون یو څو کرښې په راتلونکي کې ولیکل شي. نو څه وایم، راتلونکی څه کوم، اوس، چې زه کړیږم، وژل کړیږم او ځورېږم..... راتلونکي نیک نامي ته دې خدای خیر پېښ کړي.